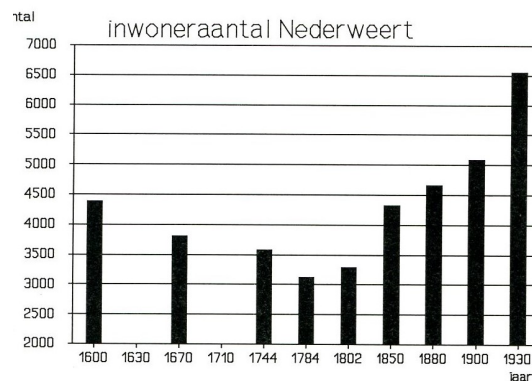

Stijgen en dalen

De herfst van 1601 was guur en nat. Muitende Spaanse soldaten, die al maanden geen soldij hadden gehad, bezetten de stad Weert en stroopten van daaruit de wijde omgeving af. Met het dreigement dat het hele dorp in vlammen zou opgaan, werd het gemeentebestuur van Nederweert gechanteed om de beurs te trekken. De Spanjaarden zetten hun eisen kracht bij door een huis in de Paulus Holtenstrat in brand te steken.

De Hollandse prins Maurits, zoon van Willem van Oranje, vatte het plan op om het muitsnest Weert uit te roeien. Een korte, overigens mislukte, belegering van Weert volgde. Tijdens de belegering hadden Maurits en zijn gevolg hun hoofdkwartier op veilige afstand van het geweld gevestigd, namelijk in de dorpskern van Nederweert. De prins werd onder andere vergezeld door zijn persoonlijke secretaris Anthonius Duijck. Enkele jaren later zou deze benoemd worden tot Raadspensionaris van Holland (een ambt dat enigszins vergelijkbaar is met dat van de huidige Minister van Buitenlandse Zaken) als opvolger van Johan van Oldenbarneveldt. Secretaris Duijck hield een dagboek bij en daarin schreef hij: *“Nederweert is een bijzonder groot dorp. Er wonen hier opvallend veel mensen van meer dan honderd jaar. Het is er gezond leven en wonen”*. Wat deze man schreef wordt bevestigd door de historische bronnen. Er waren veel ouden van dagen en Nederweert was opvallend groot, niet alleen qua oppervlakte maar ook qua inwoneraantal. Dat zal in 1600 bijna 4500 hebben bedragen.

Tussen 1600 tot 1800 daalde de bevolkingssomvang van Nederweert met éénderde. Dit werd veroorzaakt door de malaise van de Tachtigjarige Oorlog en een aantal epidemieën zoals de pest in 1625 en de dysenterie (buikloop) in 1779. Door de slechte omstandigheden, maar ook gestimuleerd door handelsgeest, trokken veel inwoners weg. Een aantal ging werken als seizoensarbeider maar velen emigreerden en keerden nooit meer terug naar hun geboorteplaats. Men trok als schaapherder of handelaar in metalen naar Noord-Duitsland, Denemarken, Vlaams-Brabant of Noord-Holland. De emi-

Ontwikkeling van het inwoneraantal van Nederweert tussen 1600 en 1900. Pas na de Franse tijd werd de daling omgezet in een stijging.

Bron: SGN.

granten waren vooral jonge mannen en vrouwen van huwbare leeftijd. Hun vertrek leidde tot een nog grotere daling van het aantal inwoners. Pas na de Franse Tijd zette het herstel in. Het duurde tot 1850 voordat het bevolkingsaantal van Nederweert weer terug was op het nivo van drie eeuwen daarvoor.

Als we kijken naar de bevolkingscijfers van de Limburgse gemeenten in de negentiende eeuw, zien we iets zeer opmerkelijks. Nederweert stond namelijk lange tijd op de vijfde plaats in de ranglijst van grootste gemeenten, meteen ná de grote steden Maastricht, Roermond, Venlo en Weert. Toen in de jaren twintig van de vorige eeuw, mede door toedoen van de overheid en instellingen van sociale zorg, er meer aandacht kwam voor gezondheidszorg en hygiëne, bleven het inwonertal en de levensverwachting gestaag stijgen. En hoewel in de 21e eeuw door vergrijzing en leegloop in veel Limburgse gemeenten het bevolkingsaantal daalt, geldt dat (nog) niet voor Nederweert. Anno 2013 is het aantal inwoners van Nederweert gestegen tot bijna 16.800.

Alfons Bruekers